

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ,
ΝΕΥΡΟΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΚΑΙ ΙΑΤΡΙΚΗΣ ΑΚΡΙΒΕΙΑΣ "ΚΩΣΤΑΣ ΣΤΕΦΑΝΗΣ"
Διευθυντής: Ομ. Καθηγητής ΕΚΠΑ Χ. Χ. Παπαγεωργίου

ΚΥΡΙΑ ΣΗΜΕΙΑ

*Ποια είναι τα νεότερα δεδομένα για την έκταση της χρήσης ουσιών και των συνδεδόμενων προβλημάτων;
Ποιες είναι οι εξελίξεις στις πολιτικές και τις παρεχόμενες υπηρεσίες πρόληψης και αντιμετώπισης των
προβλημάτων που συνδέονται με τη χρήση ουσιών;*

Στην Ετήσια Έκθεση του ΕΚΤΕΠΝ 2023 παρουσιάζονται τα τελευταία διαθέσιμα δεδομένα για την έκταση, τα χαρακτηριστικά και τα προβλήματα που συνδέονται με τη χρήση ουσιών, καθώς και τις πρόσφατες εξελίξεις σχετικά με το νομικό πλαίσιο, τις προσφερόμενες υπηρεσίες και τις στρατηγικές για την αντιμετώπιση του διαρκώς μεταβαλλόμενου προβλήματος των ναρκωτικών.

Η αναλυτική Έκθεση και η Σύνοψη της Έκθεσης είναι αναρτημένα στην ιστοσελίδα του ΕΚΤΕΠΝ www.ektepn.gr/publications/2023/ee2023.

Επίσης, στην ιστοσελίδα του ΕΚΤΕΠΝ, στη νέα ενότητα 'τελευταία διαθέσιμα στοιχεία', θα αναρτώνται όλα τα νεότερα στοιχεία (γραφήματα και νέες εξελίξεις) που διαθέτει το ΕΚΤΕΠΝ, προκειμένου να υπάρχει πιο έγκαιρη ενημέρωση για τα προβλήματα που προκύπτουν από τη διαθεσιμότητα των ουσιών και τη χρήση τους.

Ως το εθνικό παρατηρητήριο για τα ναρκωτικά και το αλκοόλ, το ΕΚΤΕΠΝ παρακολουθεί το πρόβλημα στην Ελλάδα στη βάση επιστημονικά τεκμηριωμένων ευρωπαϊκών δεικτών. Τα στοιχεία συλλέγονται από πανελλαδικό δίκτυο περισσότερων από 800 φορέων και προσώπων. Το υλικό του ΕΚΤΕΠΝ είναι διαθέσιμο σε χαράσσοντες πολιτική, επαγγελματίες, ερευνητές, δημοσιογράφους και το ευρύ κοινό με στόχο την κατανόηση του προβλήματος και την υποστήριξη στη λήψη αποτελεσματικών αποφάσεων για τον περιορισμό του.

Τα βασικά σημεία όπως παρουσιάζονται στην Ετήσια Έκθεση εκτίθενται παρακάτω:

Ασαφής η εικόνα για την έκταση και τα χαρακτηριστικά της χρήσης ουσιών στον πληθυσμό – ανάγκη για διενέργεια πανελληνίας έρευνας στον γενικό πληθυσμό

Δεν υπάρχει πρόσφατη εικόνα για την έκταση και τα χαρακτηριστικά της χρήσης ουσιών στο ενήλικο πληθυσμό της χώρας. Είναι συνεπώς αναγκαία η διενέργεια πανελληνίας έρευνας στον γενικό πληθυσμό συγχρονικού τύπου σε αντιπροσωπευτικό, πιθανοτικό δείγμα του πληθυσμού, με τη χρήση ερωτηματολογίου που να περιλαμβάνει πλήθος μέτρων σχετικά με τη χρήση ουσιών και τους συνδεδόμενους παράγοντες.

Η τελευταία έρευνα στο γενικό πληθυσμό με αυτά τα χαρακτηριστικά είχε διενεργηθεί από το ΕΠΙΨΥ το 2004.

Στον εφηβικό πληθυσμό, διενεργήθηκε στα τέλη του 2022 για 7^η συνεχή τετραετία η σχολική έρευνα του ΕΠΙΨΥ με τίτλο «Πανελλήνια έρευνα για τις συμπεριφορές που συνδέονται με την υγεία των εφήβων-μαθητών» (ελληνικό σκέλος της διακρατικής έρευνας Health Behaviour in School-aged Children, HBSC) που τελεί υπό την αιγίδα του Π.Ο.Υ. και η οποία -μεταξύ άλλων- συμπεριλαμβάνει ερωτήσεις για τη χρήση κάνναβης στους 16χρονους (μαθητές Α΄ Λυκείου). Σύμφωνα με τα ευρήματα της έρευνας, χρήση κάνναβης έστω και μία φορά σε όλη τη ζωή αναφέρεται από έναν στους 13 (8,0%) εφήβους, ποσοστό παρόμοιο εκείνου που είχε παρατηρηθεί πριν από μία 4ετία. Ωστόσο, η γενικότερη τάση στον επιπολασμό της χρήσης κάνναβης στους 16χρονους στην Ελλάδα είναι διαχρονικά αυξητική. Σύμφωνα με την ίδια έρευνα, αυξητική είναι διαχρονικά η τάση και στο ποσοστό των 16χρονων που αναφέρουν ότι «αρκετοί, οι περισσότεροι ή όλοι» τους οι φίλοι κάνουν χρήση κάνναβης.

Σε συνδυασμό, τα παραπάνω ευρήματα είναι ενδεικτικά του ότι σταδιακά η χρήση της ουσίας διεισδύει ολοένα και περισσότερο στον εφηβικό πληθυσμό, τάση η οποία, εφόσον συνεχιστεί, αναμένεται να συμβάλει στην αύξηση του αριθμού των νεαρών ενηλίκων που θα απευθύνονται στο άμεσο μέλλον στις εξειδικευμένες δομές για προβλήματα από την χρήση της ίδιας ουσίας ή (μέσω αυτής) και άλλων ουσιών.

Μεταβολές στη χρήση ουσιών και τα συνδεόμενα προβλήματα – Ανάγκη για προσαρμογή των θεραπευτικών υπηρεσιών

Μέχρι πριν λίγα χρόνια, τα περισσότερα προβλήματα συνδέονταν με τη χρήση ηρωίνης. Ωστόσο, τα τελευταία χρόνια, ο αριθμός των εισόδων για κοκαΐνη/άλλα διεγερτικά αυξάνεται συνεχώς διαχρονικά, ενδεικτικό της διείσδυσης αυτών των ουσιών σε μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού (στον γενικό πληθυσμό το παραπάνω πρέπει να επιβεβαιωθεί από επιδημιολογική έρευνα). Έτσι, όπως και σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες, παρατηρείται και στη χώρα μας αυξητική τάση των διεγερτικών, κυρίως κοκαΐνης, με σημαντικές διαστάσεις για τις επιπτώσεις στην υγεία των ατόμων που κάνουν χρήση αυτών των ουσιών αλλά και των υπηρεσιών που παραδοσιακά είχαν συγκροτηθεί για προβλήματα από τη χρήση οπιοειδών οι οποίες καλούνται να ανταποκριθούν στις ανάγκες αυτών των ατόμων.

Διευκόλυνση της πρόσβασης ακόμα πιο ευάλωτων πληθυσμών στις διαθέσιμες συμβουλευτικές και τις θεραπευτικές υπηρεσίες

Περίπου 3500 άτομα εισήλθαν το 2021 στα προγράμματα θεραπείας για προβλήματα από τη χρήση ουσιών—στην πλειονότητά τους στα ‘στεγνά’ (συμπεριλαμβάνονται τα συμβουλευτικά κέντρα). Περισσότερες από τις μισές εισόδους (57,0%) αφορούσαν άτομα που είχαν εισέλθει ξανά στο παρελθόν σε κάποιο πρόγραμμα θεραπείας (με ιστορικό θεραπείας). Ο αριθμός των εισόδων ήταν το 2021 οριακά αυξημένος συγκριτικά με το 2020 (πρώτη χρονιά πανδημίας COVID-19), αλλά χαμηλότερος σε σχέση με πριν από μία 5ετία και από μία 10ετία. Η παραπάνω τάση αφορά τόσο τα άτομα με ιστορικό στη θεραπεία όσο και στις νέες περιπτώσεις θεραπείας. Η μειούμενη τάση στον ετήσιο αριθμό των νέων περιπτώσεων θεραπείας θα μπορούσε να είναι ενδεικτική μιας ενδεχόμενης συγκράτησης του ρυθμού νέων εισόδων στην προβληματική χρήση. Ωστόσο, το παραπάνω θα ίσχυε μόνο υπό τον όρο ότι οι υπηρεσίες θεραπείας έχουν πολύ υψηλά επίπεδα διείσδυσης στην κοινότητα, ιδιαίτερα στους ακόμα πιο ευάλωτους πληθυσμούς (π.χ., αλλοδαπών).

Μειώσεις στην ηρωίνη, αλλά αυξήσεις στην κοκαΐνη και την πολλαπλή χρήση – Διαφορετικές ανάγκες μεταξύ περιοχών της χώρας

Μεταξύ των ουσιών, τα οπιοειδή αναφέρονται συχνότερα ως η ‘κύρια’ ουσία χρήσης κατά την είσοδο στη θεραπεία. Χρήση οπιοειδών αναφέρει ένα στα 2 άτομα (50,1%), κυρίως εκείνα με ιστορικό θεραπείας, ενώ σε συχνότητα αναφοράς ακολουθούν κατά σειρά η κάνναβη, η κοκαΐνη/άλλα διεγερτικά και τα

φάρμακα/λοιπές ουσίες (σε ευρωπαϊκό επίπεδο, τα οπιοειδή αποτελούν τη 2η συχνότερη ουσία χρήσης πίσω από την κάνναβη και πολύ κοντά με την κοκαΐνη/άλλα διεγερτικά).

Το 2021, ο αριθμός των ατόμων που εισήλθαν στη θεραπεία και ανέφεραν τα οπιοειδή ως κύρια ουσία ήταν μειωμένος κατά 34% συγκριτικά με πριν από μια 5ετία και κατά 61% συγκριτικά με πριν από μια 10ετία. Αντίθετα, οι αναφορές στην κοκαΐνη/άλλα διεγερτικά ως κύρια ουσία ήταν το 2021 αυξημένες κατά 69% συγκριτικά με πριν από μια 5ετία και κατά 162% συγκριτικά με—αμφότερα ενδεικτικά σημαντικών (αν και σταδιακών) μεταβολών στα πρότυπα χρήσης στον πληθυσμό των ατόμων που κάνουν χρήση ουσιών υψηλότερου κινδύνου.

Ως η κύρια ουσία, τα οπιοειδή αναφέρονται σε σημαντικά υψηλότερο ποσοστό στις εισόδους στη Θεσσαλονίκη και στις Λοιπές περιοχές (συγκριτικά με την Αττική), ενώ αντίθετα, η κοκαΐνη/άλλα διεγερτικά αναφέρεται σε σημαντικά υψηλότερο ποσοστό στην Αττική, συγκριτικά με τη Θεσσαλονίκη και τις Λοιπές περιοχές.

Στα άτομα με προβλήματα από τα οπιοειδή, μολονότι η Αττική έχει υψηλότερα ποσοστά στην καθημερινή χρήση, η χρήση αυτή φαίνεται να αφορά κυρίως τον ενδορινικό (σχετικά ασφαλέστερο) παρά τον ενέσιμο (σαφώς επικινδυνότερο) τρόπο χρήσης. Αντίθετα, σε Θεσσαλονίκη και Λοιπές περιοχές υπάρχει προτίμηση στην ενέσιμη χρήση, ενώ κι η τάση την τελευταία 2ετία είναι επιπλέον αυξητική στα γεωγραφικά αυτά στρώματα. Ιστορικό ενέσιμης χρήσης (έστω και μία φορά σε όλη τη ζωή) αναφέρεται από τα τρία στα 4 (74,3%) άτομα που κατά την είσοδό τους αναφέρουν τα οπιοειδή ως κύρια ουσία—σε σημαντικά υψηλότερα ποσοστά στις Λοιπές περιοχές και Θεσσαλονίκη, συγκριτικά με την Αττική. Ιστορικό ενέσιμης χρήσης αναφέρεται από το ένα στα 5 (20,6%) άτομα με την κοκαΐνη/διεγερτικά ως την κύρια ουσία—και πάλι σε υψηλότερο ποσοστό στη στις Λοιπές περιοχές και τη Θεσσαλονίκη, συγκριτικά με την Αττική. Αν και στη βάση χαμηλού αριθμού παρατηρήσεων, η κοινή χρήση σύριγγας αναφέρεται σε σημαντικά υψηλότερα ποσοστά εισόδων τόσο για χρήση οπιοειδών όσο και για χρήση κοκαΐνης/διεγερτικών στις Λοιπές περιοχές της χώρας και της Θεσσαλονίκης, συγκριτικά με την Αττική.

Σε συνδυασμό, τα παραπάνω καταδεικνύουν σημαντικές διαφορές στα πρότυπα χρήσης μεταξύ Αθήνας/Αττικής, Θεσσαλονίκης και Λοιπών περιοχών, με την Θεσσαλονίκη και τις Λοιπές περιοχές να συγκεντρώνουν σε αναλογικά μικρότερο αριθμό χρηστών μεγαλύτερα ποσοστά συμπεριφορών υψηλότερου κινδύνου.

Ανάγκη εγρήγορσης για τα υψηλά επίπεδα της HCV και HIV στην κοινότητα των ενεργών χρηστών

67 νέες διαγνώσεις HIV με πιθανή αιτία την ενέσιμη χρήση αναφέρθηκαν στο εθνικό σύστημα επιτήρησης το 2022 11,9% μεταξύ όλων των δηλώσεων ή 20,3% μεταξύ των δηλώσεων με γνωστή την κατηγορία μετάδοσης. Μολονότι ήδη υψηλός, ο αριθμός αυτός ήταν το 2022 μειωμένος συγκριτικά με το 2021 (-22%) ανακόπτοντας την αυξητική τάση που είχε αρχίσει να καταγράφεται την περίοδο 2019-2021 (περίοδο πανδημίας COVID19). Ο επιπολασμός της HIV λοίμωξης στα άτομα που εισήλθαν το 2021 στη θεραπεία για χρήση ουσιών και ανέφεραν ενέσιμη χρήση υπολογίζεται σε εθνικό επίπεδο στο 6,2%, αλλά κυμαίνεται μεταξύ 2,7% σε όλες μαζί τις περιοχές εκτός Αττικής και Θεσσαλονίκης ('Λοιπές περιοχές') και 9,1% στην Αττική. Ο συγκριτικά υψηλότερα επίπεδα της HIV λοίμωξης στα άτομα που εισέρχονται στην θεραπεία στο Αττικής αποτελεί ένδειξη -μεταξύ άλλων- συνέχισης (σε υψηλά επίπεδα) της επιδημίας του 2011, αλλά και της υιοθέτησης συμπεριφορών υψηλού κινδύνου από τα άτομα που κάνουν χρήση ουσιών στην περιοχή αυτή της χώρας. Διαχρονικά, μετά τις αυξήσεις της περιόδου 2011-2013, ο επιπολασμός της HIV λοίμωξης στα άτομα με ιστορικό ενέσιμης χρήσης που εισέρχονται στη θεραπεία εμφανίζει διακυμάνσεις αλλά σε καμία χρονιά δεν ξεπερνά το 7,4% σε εθνικό επίπεδο ή το 14,3% στην περιοχή της Αττικής. Ωστόσο, είναι αξιοσημείωτο ότι από το 2017 στις Λοιπές περιοχές και από το 2019 στη Θεσσαλονίκη έχει παρατηρηθεί

σημαντική αύξηση του επιπολασμού της HIV λοίμωξης, ο οποίος (αν και με διακυμάνσεις από έτος σε έτος) διατηρείται υψηλός έως και σήμερα. Σε ό,τι αφορά τη Θεσσαλονίκη, ο υψηλός επιπολασμός και -κυρίως- η υψηλή επίπτωση της HIV λοίμωξης είχαν έγκαιρα αναδειχθεί μέσα από τα ευρήματα οροσυμπεριφορικών μελετών (με στοιχεία σχεδιασμού κοορτής) που διενεργούνται τα τελευταία χρόνια στην κοινότητα των ενεργών χρηστών της πόλης. Μαζί με την HIV λοίμωξη, και ο επιπολασμός της HCV λοίμωξης παραμένει διαχρονικά ιδιαίτερα υψηλός περίπου στο 65% το 2021 συνολικά στη χώρα για τα άτομα που προσεγγίζουν τις δομές θεραπείας και μείωσης της βλάβης, αλλά και πάνω από 75% στην κοινότητα των ενεργών χρηστών που συμμετέχουν σε οροσυμπεριφορικές μελέτες στο κέντρο των Αθηνών. Η πλειονότητα επίσης των ατόμων με HCV λοίμωξη έχουν και χρόνια ηπατίτιδα. Σε συνδυασμό, τα παραπάνω είναι ενδεικτικά μιας σταθερά επιδεινούμενης επιδημιολογικής κατάστασης στον πληθυσμό των ενεργών χρηστών, η οποία πλέον δεν αποτελεί ιδίον μόνον της Αθήνας, αλλά χαρακτηρίζει εξίσου τη Θεσσαλονίκη και συνολικά τις λοιπές περιοχές της χώρας. Συνολικά, οι παραπάνω τάσεις καταδεικνύουν την ανάγκη για -εκτός από ταχεία ανταπόκριση- συνεχή επαγρύπνηση και συνέχιση των παρεμβάσεων μείωσης της βλάβης αλλά και των οροσυμπεριφορικών μελετών, τουλάχιστον στις μεγάλες πόλεις.

Σημαντικό έργο όσον αφορά το νομικό πλαίσιο και την παροχή υπηρεσιών στη μείωση της βλάβης

Με Υπουργική Απόφαση ΦΕΚ 1607/Β/27-4-2020 τέθηκαν οι όροι και οι προϋποθέσεις που επέτρεψαν την επαναλειτουργία από τον ΟΚΑΝΑ, με άδεια, χώρου εποπτευόμενης χρήσης στο κέντρο της Αθήνας. Το ΣΤΕΚΙ 46 ξεκίνησε το 2022 ως χώρος στον οποίο μπορούν να προσέρχονται άτομα προκειμένου να κάνουν ενέσιμη χρήση της δικής τους ουσίας, με καθαρή σύριγγα και σύνεργα, σε υγειονομικά ελεγχόμενο περιβάλλον και με εξειδικευμένο προσωπικό το οποίο δίνει τη δυνατότητα παροχής υπηρεσιών για την αντιμετώπιση προβλημάτων υγείας, κινητοποίησης και διασύνδεσης με εξειδικευμένες υπηρεσίες και δομές.

Στο πλαίσιο της πρόληψης των θανάτων από υπερδοσολογία και αποτέλεσμα συνηγορίας προσώπων και φορέων που δραστηριοποιούνται στο χώρο της μείωσης της βλάβης και των εξαρτήσεων στη χώρα, το 2021 δημοσιεύθηκε η Υπουργική Απόφαση (ΦΕΚ 5969/Β/17-12-2021) με την οποία δημιουργήθηκε το νομικό πλαίσιο για τη χορήγηση της φαρμακευτικής ουσίας Ναλοξόνη σε περιπτώσεις υπερδοσολογίας από εκπαιδευμένους επαγγελματίες, εκτός νοσοκομειακού περιβάλλοντος.

Η δημιουργία εξειδικευμένων δομών φιλοξενίας για άστεγους χρήστες ψυχοδραστικών ουσιών κατοχυρώθηκε μέσω της ΚΥΑ (ΦΕΚ5252/11-10-2022) με την οποία δίνεται η δυνατότητα και στους φορείς θεραπείας για τα ναρκωτικά να υποβάλουν στεγαστικά αιτήματα.

Επίσης, με το άρθρο 84 του Ν. 4985/2022 οι ανασφάλιστοι κρατούμενοι με προβλήματα χρήσης ουσιών έχουν τη δυνατότητα λήψης δωρεάν ιατροφαρμακευτικής και νοσηλευτικής περίθαλψης για όσο χρονικό διάστημα βρίσκονται σε κάποιο Κατάστημα Κράτησης.

Όσον αφορά την παροχή υπηρεσιών μείωσης της βλάβης στην Ελλάδα, σημαντική εξέλιξη είναι η έμφαση που δίνεται τα τελευταία χρόνια στην παροχή συρίγγων σε άτομα που κάνουν ενέσιμη χρήση ουσιών (ΧΕΝ). Το 2021 η χώρα μας για πρώτη φορά ξεπέρασε τον μέσο όρο που έχει θέσει ως στόχο ο ΠΟΥ (200 σύριγγες ανά ΧΕΝ τον χρόνο), παρέχοντας 234 σύριγγες ανά (εκτιμώμενο αριθμό) ΧΕΝ, ενώ το 2022 ο αριθμός αυτός αυξήθηκε περαιτέρω σε 302 σύριγγες ανά (εκτιμώμενο αριθμό) ΧΕΝ.

Παράλληλα, κατά την διετία 2021-2022 το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ 2014-2020) έδωσε τη δυνατότητα στους φορείς, κυρίως τον ΟΚΑΝΑ και το ΚΕΘΕΑ, να διευρύνουν πανελλαδικά την παροχή υπηρεσιών μείωσης της βλάβης και φροντίδας σε άτομα με προβλήματα χρήσης ουσιών, με δομές όπως Κέντρα Ημέρα, Υπνωτήρια, κ.ά.

Μεταβολές στη διαθεσιμότητα των ουσιών που θέτουν νέες προκλήσεις

Το 2021 σημειώθηκε σημαντική αύξηση στις κατασχεθείσες ποσότητες ηρεμιστικών δισκίων συγκριτικά με το 2020 λόγω μίας πολύ μεγάλης κατάσχεσης μετά τη σύλληψη μιας οργανωμένης εγκληματικής οργάνωσης που εμπλέκονταν στην παράνομη διακίνηση φαρμάκων. Το 2022 σημαντική αύξηση παρατηρήθηκε στις κατασχεθείσες ποσότητες συνθετικών κανναβινοειδών (10.891,35 γρ.) συγκριτικά με το 2021 (1.238,5 γρ.) Επιπλέον, οι κατασχεθείσες ποσότητες συνθετικών καθινόνων και κεταμίνης αυξήθηκαν κατά το έτος αναφοράς συγκριτικά με τα δύο προηγούμενα έτη (2021, 2020), ενώ μείωση σημειώθηκε στις κατασχεθείσες ποσότητες τραμαδόλης σε σχέση με την προηγούμενη 2ετία.

Μέσα από το Σύστημα Έγκαιρης Προειδοποίησης που λειτουργεί το ΕΚΤΕΠΝ, το 2022, δώδεκα νέες ψυχοδραστικές ουσίες ταυτοποιήθηκαν για πρώτη φορά στη χώρα μας, μεγαλύτερος αριθμός σε σχέση με την προηγούμενη 2ετία (2020-2021). Χαρακτηριστικό παράδειγμα η εμφάνιση της ουσίας εξαϋδροκανναβινόλη (HHC) στις αρχές του 2023 και η εξάπλωσή της κατά το ίδιο έτος.

Ανάγκη για έγκαιρη ανίχνευση τάσεων και κινδύνων για την άμεση ανταπόκριση στα σύνθετα προβλήματα που προκαλεί η χρήση ουσιών

Τελευταία διαθέσιμα στοιχεία όσον αφορά τους θανάτους από υπερβολική δόση που καταγράφηκαν από την ΕΛΣΤΑΤ αφορούν το 2020, με τον αριθμό των θανάτων να παραμένει ίδιος αριθμός με εκείνον που είχε καταγραφεί και το 2019. Παρά τις διακυμάνσεις τα ενδιάμεσα χρόνια, αυξητική τάση παρατηρείται στον αριθμό των θανάτων από υπερδοσολογία την περίοδο 2014-2020. Αν και στους θανάτους από υπερδοσολογία κυριαρχούν τα οπιοειδή, την τελευταία δετία παρατηρείται σταδιακή αύξηση του αριθμού θανάτων από ουσίες εκτός των οπιοειδών.

Δεδομένης της διαθεσιμότητας νέων συνθετικών ουσιών στην Ευρώπη αλλά και στη χώρα μας (π.χ. το συνθετικό κανναβινοειδές HHC), υπογραμμίζεται η ανάγκη της ενίσχυσης των τοξικολογικών εργαστηρίων και της διάθεσης στοιχείων από τις αναλύσεις των ουσιών τόσο από τις κατασχέσεις όσο και από τις οξείες δηλητηριάσεις και τους θανάτους. Όπως τονίζεται και στην [Ευρωπαϊκή Έκθεση για τα Ναρκωτικά 2023](#) του Ευρωπαϊκού Κέντρου είναι απαραίτητη η έγκαιρη ανίχνευση τάσεων και κινδύνων που θέτουν οι τρέχουσες προκλήσεις προκειμένου να υπάρχει άμεση ανταπόκριση στα σύνθετα προβλήματα που προκαλεί η χρήση ουσιών.

Σημαντική η δουλειά που γίνεται στην πρόληψη των εξαρτήσεων στην Ελλάδα, ανάγκη ωστόσο για συντονισμό και ενίσχυση

Η Ελλάδα ξεχωρίζει για το σύστημα υπηρεσιών που διαθέτει στην πρόληψη των εξαρτήσεων, κυρίως μέσω του πανελλαδικού δικτύου των 75 Κέντρων Πρόληψης των Εξαρτήσεων και Προαγωγής της Ψυχοκοινωνικής Υγείας που λειτουργούν στο πλαίσιο της συνεργασίας του ΟΚΑΝΑ με την Τοπική Αυτοδιοίκηση και τοπικούς φορείς. Πέραν του σταθερού έργου τους, τα Κέντρα Πρόληψης ανταποκρίνονται και σε πολλά αιτήματα για ψυχοκοινωνική υποστήριξη τα οποία έχουν ενταθεί, λόγω των αυξημένων αναγκών των τοπικών κοινωνιών και της εδραίωσης των υποστηρικτικών υπηρεσιών που παρέχουν στα μέλη των τοπικών κοινοτήτων.

Το σχολείο αποτελεί το κατ' εξοχήν πλαίσιο εφαρμογής της πρόληψης. Και ο νέος θεσμός των Εργαστηρίων Δεξιοτήτων του ΥΠΑΙΘ που ξεκίνησε το σχολικό έτος 2021-2022 αναμένεται να δώσει ώθηση στην υλοποίηση παρεμβάσεων πρόληψης. Στα πλεονεκτήματα του θεσμού είναι το ότι οι παρεμβάσεις ψυχικής και συναισθηματικής υγείας και πρόληψης των εξαρτήσεων εντάσσονται πλέον στο υποχρεωτικό ωρολόγιο πρόγραμμα του νηπιαγωγείου, του δημοτικού και του γυμνασίου. Ωστόσο, για την αύξηση της αποτελεσματικότητας των παρεμβάσεων, χρειάζεται να ενισχυθεί ο συντονισμός και η συνεργασία των σχολείων με τα εξειδικευμένα στελέχη των Κέντρων Πρόληψης και των άλλων αναγνωρισμένων φορέων.

Επίσης, η υλοποίηση και στη χώρα μας του ευρωπαϊκού προγράμματος κατάρτισης στο Ευρωπαϊκό Εγχειρίδιο για την Πρόληψη αναμένεται να συμβάλει στην περαιτέρω ενίσχυση της ποιότητας της πρόληψης. Το συγκεκριμένο πρόγραμμα κατάρτισης απευθύνεται σε επαγγελματίες που σχεδιάζουν, παίρνουν αποφάσεις και χαράσσουν πολιτική στον τομέα της πρόληψης, στη βάση του ότι αυτοί οι επαγγελματίες θα πρέπει να γνωρίζουν τα τελευταία επιστημονικά δεδομένα σχετικά με την επιστήμη της πρόληψης. Στόχος αποτελεί η συμμετοχή και άλλων επαγγελματιών που ασχολούνται με την πρόληψη στο συγκεκριμένο πρόγραμμα κατάρτισης, συμβάλλοντας στη λήψη επιστημονικά τεκμηριωμένων αποφάσεων και τον σχεδιασμό και την υλοποίηση αποτελεσματικών στρατηγικών και παρεμβάσεων πρόληψης.

Αναγκαία η έγκριση της Εθνικής Στρατηγικής για τα Ναρκωτικά 2021-2026 και του Εθνικού Σχεδίου Δράσης 2021-2023

Η εκπόνηση της *Εθνικής Στρατηγικής για τα Ναρκωτικά 2021-2026* και του *Εθνικού Σχεδίου Δράσης 2021-2023* εκπονήθηκαν από την Εθνική Επιτροπή Σχεδιασμού και Συντονισμού για την Αντιμετώπιση των Ναρκωτικών (ΕΕΣΣΑΝ), υπό από την Προεδρία του Εθνικού Συντονιστή, και έχουν υποβληθεί στον Πρωθυπουργό για να εγκριθούν από τη Διυπουργική Επιτροπή, όπως ορίζει ο Νόμος 4139/2013. Τα δύο αυτά Εθνικά είναι βασισμένα στις ανάγκες του χώρου των ναρκωτικών και, όπως έχει διατυπωθεί και σε προηγούμενες Εκθέσεις του ΕΚΤΕΠΝ, η υιοθέτησή τους από την Πολιτεία και η έναρξη της εφαρμογής τους, αποτελεί σημαντικό ζήτημα στο χώρο των εξαρτήσεων στην Ελλάδα όσον αφορά τον συντονισμό και την βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών.